FEED THE FUTURE
The U.S. Government's Global Hunger & Food Security Initiative

कृषि प्रसार सेवाभित्र लैंगिक र पोषण पक्षको एकिकरण

कृयाकलाप पाना
मार्च २०१६

कृषि मूल्य श्रृंखलामा लैंगिक र पोषण पोषण पक्षको एकिकरण

अवधि: १ घण्टा ४५ मिनेट

आवश्यक सामाग्री**:**

- उद्देश्य र कृयाकलाप विषय लेखिएको फ्लिप चार्ट
- मार्कर वा रंगीन शिशाकलम
- मार्किंग वा स्कच टेप
- ५० वटा खाली रंगीन कार्ड (५"x८")
- मूल्य श्रृंखला कार्डहरु- प्रत्येक साना समूहलाई एक सेट (पहिले नै तयार गरिराखेको)
- सामान्य मूल्य श्रृंखला देखाइएको फ्लिप चार्ट

परिचय

महिला तथा पुरुषको स्वभावत: कृषि मूल्य श्रृंखलामा भाग लिने फरक फरक उद्देश्य हुन्छ र नयाँ प्रविधि र सूचनाको पहुँच र प्रयोग गर्ने क्षमता पनि फरक फरक हुन्छ । प्रभावकारी कृषि मूल्य श्रृंखला विकास गर्नकोलागि निर्णय लिनमा लैंगिक-आधारित अवसर र अवरोध, श्रोतमा पहुँच र नियन्त्रण, र महिलाहरुको तेर्सो (जस्तै उत्पादन समूह) र ठाडो (जस्तै कृषि सामाग्री आपुर्तिकर्ता र क्रेता) सम्वन्धमा संलग्न हुने क्षमताको आधारमा यस्ता फरकहरुलाई बुझ्नु अत्यान्त महत्वपूर्ण छ । मूल्य श्रृंखला भित्रको लैंगिक र पोषण आयाम बुझेर र कृषि उत्पादनवाट प्राप्त आयमा महिलाको नियन्त्रण बढाउँदा, खाद्य सुरक्षा र परिवार पोषण बढेको देखिएको छ ।

उद्देश्य

- प्रत्येक चरणमा श्रोतको पहुँच र नियन्त्रण को संग छ, कसले निर्णय गर्छ र कसले काम गर्छ भन्नेमा जोड दिंदै मूल्य श्रृंखलाको विभिन्न चरणमा लैंगिक र पोषणलाई एकिकृत गर्ने तरिका पत्ता लगाउने
- मूल्य श्रृंखलाको विभिन्न चरण भित्र अन्तर्निहित शक्ति सम्वन्ध र गढेको सामाजिक मान्यताको सामना गर्ने

मूल्य श्रृंखला कार्ड तयार गर्ने

विश्लेषण गरिने पत्येक मूल्य श्रृंखलाको लागि एक एक सेट मूल्य श्रृंखला कार्ड तयार गर्ने । तल दिइएका वाक्यांशहरु प्रत्येक ५"X ८" कार्डमा लेख्ने ।

- उपकरण तथा सामाग्री आपुर्तिकर्ता ।
- उत्पादक ।

- व्यापारी तथा वजारकर्ता (स्थानीय) ।
- ढुवानीकर्ता ।
- प्रसोधनकर्ता/प्याकेजिंग ।
- निर्यात वजारकर्ता ।
- खुद्रा व्यापारी (पसल/खाद्य सामाग्री भण्डार) ।
- उपभोक्ता ।

पाठ योजना

१) कृयाकलापहरुको विषयको पुनरावलोकन, उद्देश्य र छोटो परिचय (**५ मिनेट**)

२) सहभागीहरुले साना समूहमा आफैं रोजेर जानु अघि सम्पूर्ण समूहलाई कृषि मूल्य श्रृंखला के हो भन्ने बारेमा छोटो परिचय दिने । छलफलमा प्रयोग गर्नको लागि फ्लिप चार्ट कागजमा पहिले नै सामान्य मूल्य श्रृंखला चित्र वनाउने । समूहलाई आफुले काम गर्न चाहेको स्थानीय कृषि मूल्य श्रृंखला (जस्तै मकै, धान, माछा, कुखुरा) पहिचान गर्न लगाउने । (**१० मिनेट**)

३) ठूला समूह (यदि १० जना भन्दा बढि भएमा) लाई प्रत्येक समूहमा ५ जना रहने गरी टुक्राउने र आफुले काम गर्ने मूल्य श्रृंखला आफैं छान्न लगाउने । साना समूहमा यथा सम्भव वरावर संख्या र महिला तथा पुरुष राख्न कोशिष गर्ने । साना समूहले ठूलो कोठाको विभिन्न ठाँउमा वा यस्तो ठाँउमा जहाँ मूल्य श्रृंखला कार्ड फैलाउन सकियोस् । प्रत्येक समूहलाई एक सेट मूल्य श्रृंखला कार्ड दिने । (**५ मिनेट**)

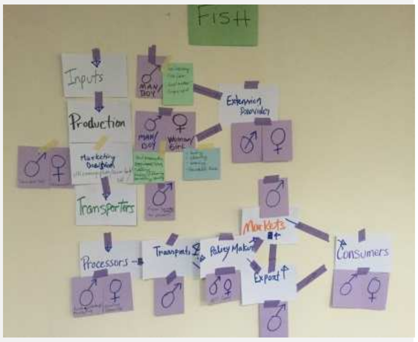

४) प्रत्येक समूहले मूल्य श्रृंखला कार्डलाई समूहको मान्यता अनुसार क्रम मिलाएर राख्ने । त्यस मूल्य श्रृंखलाका चरणहरुको व्याख्या गर्न उनीहरुलाई खालि कार्डहरु दिने र आवश्यक परेमा कार्ड थप्न लगाउने । यदि भित्तामा पर्याप्त ठाँउ छ भने कार्डलाई टेपले भित्तामा टाँस्ने । (**१५ मिनेट**)

Designed to be shared.

© INGENAES 2016- Integrating Gender and Nutrition within Agricultural Extension Services)

This work is licensed under aCreative Commons At tribution 3.0 Unported License.
creativecommons.org/licenses/by/3.0/

www.ingenaes.illinois.edu/library

Prepared by Kathy Colverson University of Florida & Jan Henderson, University of Illinois

Photo Credits: Kathy Colverson, Jan Henderson, & Kelly Davidson

५) कृषि मूल्य श्रृंखला सम्पन्न गरिसकेपछि समूहले महिला तथा पुरुषको लागि संकेत प्रयोग गरेर उनीहरुको खास भूमिकाको छोटो विवरण सहित प्रत्येक चरणमा महिला तथा पुरुषको भूमिका पहिचान गर्ने र प्रत्येक मूल्य श्रृंखला कार्डमा महिला तथा पुरुषको भूमिका थप गर्ने । साथै मूल्य श्रृंखलाको प्रत्येक चरणमा उत्पादनमा प्रभाव पार्ने गरी कसले निर्णय गर्छ वा नियन्त्रण गर्छ भन्ने समेत समावेश गर्ने ।

६) अभ्यासको यो भाग सम्पन्न भए पछि प्रत्येक समूहले मूल्य श्रृंखलाको प्रत्येक चरणमा पोषण सम्वन्धि विषयहरु के के हुन् भनी निर्णय गर्ने (जस्तै वाली कटानी पछि पोषणमा नोक्शानी, गर्भवती महिलाको लागि पर्याप्त प्रोटिन भएको खानामा पहुँचको कमि । (**१० मिनेट**)

७) प्रत्येक साना समुहले ठूलो समूहमा साना समूहको काम वरिपरि घुमेर आफ्नो प्रस्तुती गर्ने । प्रस्तुत गर्दा मूल्य श्रृंखलामा लैंगिक भूमिकाको प्रभाव बुझ्न गरिएको सिफारिसमा केन्द्रित रहेर र कसरी मूल्य श्रृंखलाको प्रत्येक चरणमा पोषणमा सुधार गर्न सकिन्छ भन्ने कुरामा तलका प्रश्नहरु सोधेर गर्ने । (**३० मिनेट**)

- *यो चरणमा श्रोतमा **पहुँच** कस्को छ ?*
- *यो चरणमा श्रोतको **नियन्त्रण** कस्ले गर्छ ?*
- *यो चरणमा के भइराखेको छ कस्ले **निर्णय** गर्छ ?*
- *यो चरणमा कस्ले **काम** गर्छ*
- *श्रृंखलामा अत्यन्त कमजोरको लागि पोषण अवरोध कहाँ छ ?*
- *मूल्य श्रृंखलाको विभिन्न चरणमा महिलाहरुलाई कसरी बढि सकृय रुपले संलग्न गराउन सकिएला ?*
- *मूल्य श्रृंखलाको कुन चरणमा प्रसार कार्यकर्ताले सवभन्दा बढि प्रभावकारी रुपले लैंगिक र पोषणका विषयलाई सम्वोधन गर्न सक्लान् ?*

अव के ?

कामलाई व्यवहारमा उतार्ने । सहभागीहरुलाई आफ्नो सानो समूहमा फर्कन भन्ने र हरेक सदस्यले आफनो प्रतिकृया दिने अवसर सुनिश्चित

Designed to be shared.

This work is licensed under aCreative Commons At tribution 3.0 Unported License.
creativecommons.org/licenses/by/3.0/

© INGENAES 2016- Integrating Gender and Nutrition within Agricultural Extension Services)

www.ingenaes.illinois.edu/library

Prepared by Kathy Colverson University of Florida & Jan Henderson, University of Illinois

Photo Credits: Kathy Colverson, Jan Henderson, & Kelly Davidson

गरी तलका प्रश्नहरु सम्वोधन गर्दै यी कामहरुलाई आफ्नो कार्यस्थलमा कसरी प्रयोग भैराखेको ठान्दछन् भन्ने सम्वन्धमा छलफल गर्न लगाउने

- *प्रशिक्षकको हैशियतले यी कामहरु कसरी र कोसंग सञ्चालन गर्न सकिएला ?*
- *यी कामहरुमा के परिवर्तन गर्न आवश्यक पर्न जाला ?*

प्रत्येक साना समूहलाई सम्पूर्ण समूहसंगको छलफलवाट प्राप्त एक विचार भन्न लगाउने । (२० **मिनेट**)

सन्दर्भ:

"Integrating Gender and Nutrition with Agricultural Extension Services" Facilitator's Guide. USAID Integrating Gender and Nutrition into Agricultural Extension Systems (INGENAES), 2015. http://dev.ingenaes.illinois.edu/wp-content/uploads/Gender-and-Nutrition-Facilitators-Guide.pdf

"Integrating Gender in Agricultural Value Chains (INGIA-VC) in Kenya." US Greater Access to Trade Expansion Project, Arlington, VA: Development Training Services, Inc. (dTS), September 2008. Rubin, Deborah, Cristina Man and Kara Nichols Barrett.

"Integrating Gender into Extension Services" USAID Modernizing Extension an Advisory Services, (MEAS), 2012. http://www.meas-extension.org/meas-offers/training/integrating-gender-into-extension-services

"Applying Gender Responsive Value Chain Analysis in EAS". MEAS Technical Note. 2012. Rubin, Deborah and Manfre, Cristina. http://bit.ly/1UgyjBd

Designed to be shared.

© INGENAES 2016- Integrating Gender and Nutrition within Agricultural Extension Services)

This work is licensed under aCreative Commons At tribution 3.0 Unported License. creativecommons.org/licenses/by/3.0/

www.ingenaes.illinois.edu/library

Prepared by Kathy Colverson University of Florida & Jan Henderson, University of Illinois

Photo Credits: Kathy Colverson, Jan Henderson, & Kelly Davidson